

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. VI. De adeptione Beatitudinis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

rat, & facit spirituales, sive quæ magis terram A
 cordis nostri disponit, ut à carnalitate ad spiri-
 tualitatem transeat. Minor vero probatur primò
 auctoritate Christi Matth. 22. In resurrectione ne-
 que nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei
 in celo: quo loco ex privatione delectationum
 carnalium infert Angelicam spiritualitatem. Se-
 cundò probatur ratione; quia homo præcipuè
 carni subijcitur per venereas delectationes; ita
 ut in actu carnali, nec spiritus prophetiæ corda
 Prophetarum tangat, ut docet D. Hieronymus,
 nec sit possibile aliquid intelligere; eò quòd per
 illam ratio totaliter absorbeatur, ut asserit Phi-
 losophus 7. Ethic. cap. 14. Ergo virtuti continen-
 tiæ præcipuè competit hominem à delectatio-
 nibus carnalibus abstrahere, eumque efficere
 spiritualem.

44 Dices: Fructus correspondet labori, juxta il-
 lud Sap. 3. Bonorum laborum gloriosus est fructus: Sed
 maior est labor in aliis virtutibus, v.g. in po-
 nendo modum per abstinentiam & sobrieta-
 tem in cibis & potibus, sine quibus vita non po-
 test transigi, sicut potest sine delectationibus
 carnis, vel in fortitudine ad vincendos labores,
 & passiones: Ergo potius illis virtutibus debet
 correspondere fructus, quàm continentia.

67 Respondeo fructum, sub ratione fructus,
 non tam correspondere labori, quàm fructifi-
 cationi, ad quam continentia magis disponit,
 quàm abstinentia: nam delectationes quas ista
 reprimat, non ita absorbent rationem, quàm
 delectationes venereæ, nec consequenter tan-
 tum impediunt fructificationem. Idem dico de
 laboribus & passionibus, quarum insultus mi-
 nus opponuntur illi fructificationi, quàm ope-
 ra carnis. Unde licet in illa victoria, Fructus sub
 ratione mercedis, & præmii essentialis, possit ef-
 fe gloriosior, non tamen sub hac speciali ratio-
 ne fructificationis.

§. III.

Tertiâ difficultas elucidatur.

Dico tertiò: Convenienter distinguuntur
 tres continentia partes, scilicet Conjugato-
 rum, Viduarum, & Virginum: quibus Fructus
 trigessimus, sexagesimus & centesimus corre-
 spondet.

66 Probat per primam partem rationem D. Thomæ. Per
 continentiam homo separatur ab operibus car-
 nis, & in quandam spiritualitatem transit: At qui
 tribus tantum modis potest ab illis per conti-
 nentiam separari: Ergo &c. Probat per Minor:
 Velenim illa separatio fit per continentiam om-
 nino necessariam, vel per superabundantem?
 Si per necessariam, solum est continentia con-
 jugatorum, qui delectationibus carnis secun-
 dum rationem utentes, spiritus rectitudinem
 non pervertunt: Si per superabundantem, vel
 est ita superabundans, ut omnino homo ab hu-
 jusmodi delectationibus abstrahatur, & respec-
 tu cuiuslibet temporis, præsentis, præteriti, &
 futuri, & sic est continentia & spiritualitas Vir-
 ginum: vel solum secundum aliquod tempus, &
 sic est continentia & spiritualitas Viduarum. Ergo
 tribus tantum modis à voluptatibus carnis
 abstrahitur, ac proinde tres tantum dantur con-
 tinentia partes.

67 Probat per secundam partem ex similitudine se-
 mentis: Nam regulariter grana in terra pingui
 Tom. III.

feminata, pro uao triginta reddunt; in anno a-
 bundanti sexaginta; in feracissimo centum: quod
 licet ratio contingat, de facto tamen aliquoties
 evenit; ut constat Genesis 26, ubi dicitur: *Sevit
 Isaac in terra illa, & invenit in ipso anno contuplums*
 Sed conjugati frequentiores sunt quàm Viduæ;
 & hæc Virginibus, utpote rarissimis, compara-
 tione aliorum: Ergo fructus trigessimus corre-
 spondet continentia conjugali, sexagesimus vi-
 duali, & virginali centesimus.

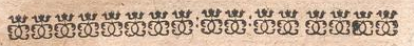
Objicies primò: Fructus nominat aliquod 68
 præmium speciale, quod non convenit omni-
 bus Beatis, sicut nec Aureola: Sed tres fructus
 assignati conveniunt omnibus Beatis; cum om-
 nes sub tribus illis continentia partibus com-
 prehendantur, sunt enim vel conjugati; vel vi-
 dui, quatenus sub istis continentur etiam non
 conjugati, vel Virgines: Ergo non debent sic
 assignari.

Respondeo primò, negando Majorem. Nul-
 lum enim est inconveniens, quòd aliquod acci-
 dentale præmium sit omnibus Beatis commu-
 ne, sicut essentialia.

Respondeo secundo, negando Minorem: Pœ-
 nitentes enim in fine vitæ, qui usque ad illam
 periodum incontinenter vixerunt, sub nullo il-
 lorum statuum continentur.

Objicies secundo: Sicut viduitas excedit con-
 tinentiam conjugalem, ita virginitas viduita-
 tem: Sed sexagenarius non excedit æqualiter
 trigenerium, comparativè ad centenarium; si-
 quidem sexagenarius excedit trigenerium in
 triginta solum, exceditur vero in quadraginta à
 centenario: Ergo inconveniens est illa accom-
 modatio.

Respondeo cum cum S. Thoma in Supl. qu. 71
 96. art. 4. ad 3. quòd distinctio fructuum magis acci-
 pitur secundum species & figuras numerorum; quàm se-
 cundum quantitates ipsorum: tamen etiam quantum
 ad quantitatem excessum, potest aliqua ratio assignari:
 Conjugatus enim abstinet tantum à non sua: Vidua verò
 à suo & non suo; & sic invenitur illi quedam ratio du-
 pli, sicut sexagenarius est duplex ad trigenerium: cente-
 narius vero supra sexagenarium addit quadrage-
 narium, qui consurgit ex ductu quaternarii in denarium.
 Quaternarius autem est primus numerus solidus & cubi-
 cus, & sic convenit tali additio virginitati, qua supra
 perfectionem viduitatis, perpetuam incorruptionem ad-
 jungit.

DISPUTATIO VI.

De adeptione Beatitudinis.

Ad questionem s. Divi Thomæ.

PAUCA circa hanc questionem occurrunt
 dicenda: quæ enim hic aliqui de possibili-
 tate, appetitu, & inæqualitate beatitudi-
 nis inserunt, in tractatu de visione suæ à no-
 bis exposita. Unde sit

ARTICULUS I.

Utrum anima Iustorum à corporibus separata, & plenè purgata, statim consequantur beatitudinem?

PARTEM negativam tenuere olim plures ex SS. Patribus, tam Græcis, quàm Latinis, existimantes animas iustorum à corporibus separatas, ac plenè purgatas, non fore beatas, nec viaturas divinam essentiam, usque ad diem iudicii, & generalis resurrectionis, in qua (ajebant) rursum unientur corporibus suis, & numerus electorum erit omnino completus. Ita D. Bernardus serm. 3. de omnibus Sanctis, ubi ait: *In illam beatissimam Dei domum anima nec sine nobis intrabunt, nec sine corporibus suis, scilicet nec sancti sine plebe, nec spiritus sine carne.* Cui sententiæ ita acriter adhaesit olim Joannes XXII. ut plures Ordinis nostri Doctores, qui zelò catholice veritatis firmiter ei se opponebant, incarceraverit, nominatim Patrem Thomam Valens, qui ipso festo S. Joannis Evangelistæ Avenioni prædicans, maximam Cardinalium & aliorum Prælatorum astante catervâ, contra hunc errorem vehementissimè invehctus fuerat; usque verbò & exemplò Pauli, qui in faciem restitit Petro, eò quòd reprehensibilis esset, nec non maledictionem omnibus, qui huic perverso dogmati adhaerent, pronuntians, addiderat hæc verba Apostoli: *Si quis vobis annuntiaverit præter id quod accepistis, anathema sit.* Quæ cum rescivisset Ludovicus Bavarus, qui se Imperatorem dicebat, quique extremo odiò Pontificem & Dominicanos ei summo opere addictos prosequeretur, animum intentum, quem erga Patres nostros gerebat, deponens, & illorum zelum pro veritate tuenda demiratus, exclamavit: *Hunc comperio quod Ordo Prædicatorum sit ordo veritatis: siquidem Joannem errantem dereliquit, quem antea non errantem contra me tam animosè defendit.* Ita referunt Antonius Senensis in Chronicis FF. Prædicatorum ad annum 1331. Bzovius ad eundem annum, & alii quos illicitant.

S. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur, Animas iustorum, à peccatis perfecte purgatas, in cælum evolare, & frui clarâ Dei visione, non expectatâ resurrectione, aut generali iudicio.

Hæc conclusio nunc est certa de fide, utpote definita in Florentino sess. ultimâ, ubi dicitur: *Animas à corporibus exutas & purgatas, in cælum mox recipi; & inueneri ipsam Deum Unum & Trinum sicut est.* Eandem veritatem priùs definierat Benedictus XII. in quadam Extravaganti, quæ incipit, *Benedictus Deus*, ut refertur in Directorio Inquisitorum parte. 2.

Colligitur etiam ex Scriptura: nam ad Philip. I. Apostolus ait: *Desiderium habens dissolvi & esse cum Christo:* inutile autem esset tale desiderium, si non fuisset vilurus Deum statim post mortem. Item 2. ad Corinth. 5. dicitur: *Quando sumus in corpore, peregrinamur à Domino: per fidem enim ambulamus, & non per speciem:* Ergo re-

Aliò corpore non ambulabimus per fidem, sed per speciem, videndo clarè divinam essentiam. Unde Apocal. 7. videntur Iusti amici thronis albis: quod præmium illorum denotat. Et Lucæ 23. Christus dixit ad latronem: *Hodie mecum eris in paradiso;* quod non potest intelligi de paradiso terrestris, ut quidam explicant; cum Christus eâ die in paradiso terrestris non fuerit, sed in lyombo, qui paradiso dicitur; quia ibi latroni & SS. Patribus communita fuit beatitudo, & visio divinæ essentiae: nam ut ait Augustinus Epist. 57. *Generale paradisi nomen est, ubi factitate vivitur.*

Favent etiam SS. Patres: nam D. Gregorius 4. super Psal. 4. Pœnitentiam, ait: *Beatitude & animabus sanctorum ante resurrectionem triantur, & corporibus nihilominus post iudicium;* & id probat latè 14. dialog. cap. 25. Item D. Chylostomus hom. 32. in Epist. ad Rom. dicit: *Pauli animam versari in summo cælo, & prope Regis solium, ubi Cherubim & Seraphim volunt.* Fulgentius serm. de S. Stephano: *Hodie (inquit) miles de tabernaculo corporis exiens, triumphanter migravit ad cælum.* Item: *Stephanus hodie solus est immortalitatis indutus.* Unde Ecclesiâ diem mortis Sanctorum appellat natalem ipsorum: quia nimirum quemadmodum per natiuitatem corporalem nascuntur mundo, ita per resurrectionem ex mundo nascuntur cælo. Natalem Sanctorum (inquit Chylogologus) cum audis, nolite putare illum dici quo nascuntur in terram de carne, sed de terra in cælum, de labore ad requiem, de vicibus ad delicias, non fluxas, sed fortes, & stabiles, & æternas. Et Emilianus homilia de natali sancti Genesii: *Beatorum Martyrum passionis, natales vocamus dies, quando eos martyris, vita & gloria fides, dum ingreditur morti, genuit & ternitatis, & perpetua gaudia brevi dolore parturit.* Merito planè dicendi natales dies, per quos qui nati fuerant in hanc fragilitatis humana miseriam, subitè nascuntur in gloriam, vita perennis initium de mortis sine sementibus. Etenim si istos dies natales vocamus, quibus in hanc lucem in delictis & doloribus nascuntur ad dolores, quibus hunc mundum sicut infantia regredientes ingredimur; iustus isti celebrantur natales, quibus Sancti ex corruptibilibus in novam istam sæculi faculi veniunt claritatem, & filij hominum in adoptionem divinæ paternitatis ascendunt, & consurgunt paulò ante mortaliū, subitò cives incipiunt esse Angelorum.

Variis etiam rationibus seu congruentiis probant aliqui nostram conclusionem: puta quia beatitudo, seu clara Dei visio, cum non fiat per aliquam speciem à phantasmatis eductam, non dependet à corpore; unde non est ratio cur differatur usque ad resurrectionem corporum; maximè quia ea dilatio præmiū valde esset afflictura animas purgatas. Addunt quod cum beatitudo debeat homini ut corona & merces, statim post finitam pugnam, & laborem expletum dari debet, juxta illud Levitic. 19. *Non morabitur opus mercedis tuæ apud te usque ad mane.* Constat enim exemplò Angelorum, qui beatitudinè viâ statim acceperunt præmiū; & mortuorum hominum, quibus statim datur præmia eterna post mortem: Deus autem prior est, inquit, ad miserendum & præmiandum, quam ad puniendum.

Verùm hæc rationes parùm urgent. Ad præmiam enim facile responderi posset, eam dilationem non fieri ob repugnantiam visionis communi

anima separata sed quia ante iudicium generale & generalem omnium remunerationem, non oportet aliquos beatificari, vel certe quia Deus ipse ita voluit ac disposuit, propter occultos fines suae providentiae. Alii vero dicitur instantiam in animabus iustorum, qui ante adventum Christi decesserunt: illae enim, quamvis perfecte purgatae, statim post separationem à corpore non videntur divinam essentiam; imò per multa saecula earum beatitudo & merces fuit dilata, caelo adhuc clauso, ob culpam originalem.

Quare existimo aliam huius rei, utpote à sola Dei voluntate pendens, non debere assignari rationem, quam eam quam tradit D. Thomas 3. p. qu. 49. art. 5. ad 4. ubi ait, quòd Christus sua passione meruit nobis introitum regni caelestis, & impedimentum removit, sed per suam ascensionem nos quasi in possessionem regni caelestis introduxit. Et ideo dicitur quòd ascendit pendens iter ante eos. Unde licet ante passionem Christi, ejusque in caelum ascensionem, nullus quantumcunque iustus regnum caeleste intrare posset: attamen in lege gratiae animae iustorum, cum primum sunt perfecte purgatae, statim consequuntur beatitudinem, post decessum à corpore. Et hoc (inquit S. Doctor ibidem) figuratur Numer. 35. ubi dicitur quòd homicida manebit ibi (scilicet in civitate refugij) donec sacerdos magnus, qui oleo sancto unctus est, moriatur, quo mortuo pariter in domum suam redire. Quare Apostolus ad Hebraeos 9. postquam dixit, quòd olim in sancta sanctorum non poterant ingredi sacerdotes, nec populus, subdit: Hoc significante Spiritu sancto, nondum propalatae esse sanctorum viam, adhuc priori tabernaculo habente statum: id est, per hoc Spiritus sanctus declarare intendebat, toto tempore veteris testamenti non fuisse apertam viam ad caelum, ideoque etiam iustissimos quosque ad inferos descendisse: At postquam Christus prorupit velum templi, cessaveruntque figuræ, ex tunc patet via Sanctorum ad caeleste tabernaculum, & caelorum janua per passionem Christi nobis aperta est. Unde Leo Papa serm. 1. de ascensione Christi ascendit (inquit) nostra provectio est, & quòd praesens gloria capitis, id spes vocatur & corporis: hodie enim non solum par adit possibiles firmati sumus, sed etiam calorum in Christo superna penetravimus; ampliora adit per ineffabilem Christi gratiam, quam per diaboli amiseramus invidiam. Item D. Joannes Apocal. 21. dicit caelestem Jerusalem habere portas duodecim, & subdit: Ab Oriente porta tres, & ab Aquilione porta tres, & ab Austro porta tres, & ab Occasu porta tres: per hoc ianuens, modo post Christi passionem & ascensionem, unde quaque patere aditum in caelum, omneque impedimentum penitus esse sublatum; ac proinde iustorum animas, cum primum à peccatis perfecte purgatae sunt, consequi beatitudinem, & clarà Dei visione perfrui, non expectatà resurrectione vel die iudicii.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra hanc conclusionem primo objici possunt plura Scripturae testimonia, quibus significari videtur, primum beatitudinis, & visionem Dei reservari in diem iudicii. Matthaei namque 20. dicitur omnibus simul operariis redditam fuisse mercedem, cum serò factum esset, hoc est in fine mundi. Et cap. 25. cum describitur iudicium universale, dicitur: Ibiunt hi in supplicium

aterrimum, iusti autem in vitam aeternam. Paulus etiam 2. ad Timoth. 4. ait: Reposca est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die, extremi scilicet iudicii. Et ad Hebraeos 11. inquit de Sanctis: Non acceperunt reprobationem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur. Item 1. Joan. 3. dicitur: Cum apparuerit (nempe Christus in die iudicii) similes erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Denique Apoc. 6. dicit idem Apostolus: Vids subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei: & dictum est illis, ut quiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi eorum: id est, ut expectent tempus resurrectionis, & generalis iudicii, in quo, completo numero electorum, omnes simul recipient mercedem & beatitudinem.

Veruntamen haec parum urgent: nam quoad tria prima loca, si intelligantur de die iudicii generalis, dicendum est, tunc praemium meritorum cum publico honore, ac solempni pompa, & manifestatione omnium bonorum operum, iustis esse conferendum; vel tunc nova & publicà sententia, non solum animae, sed etiam toti homini reddendum esse. Dixi, si intelligantur de die iudicii generalis: quia in primo loco ly ad verberam denotat finem vitae cuiuslibet, ut ait Glossa interlinearis. Item cum Apostolus ait, quòd Deus iustus iudex reddet ipsi coronam iustitiae in illa die, loquitur (ut ait Nicolaus de Lyra) de die mortis, de quo praemilerat: Tempus resolutionis mea instat. Quartus locus facilis est: nam vel loquitur Apostolus de praemio completo per resurrectionem; vel intendit Sanctos veteris Testamenti non intrasse caelum sine Sanctis Legis Evangelicæ, non quidem omnibus, sed aliquibus, Testimonium vero primum ex Joanne plane caret difficultate: nam ly cum apparuerit, non significat, cum Christus venerit ad iudicandum (neque enim visio humanitatis Christi Domini reddet Sanctos beatos) sed intelligitur de Deo secundum se, ut sit felix: quando se nobis per visionem ostenderit. Quod si aliquis haec verba ad Christum in secundo adventu referat, Glossa interlinearis ait, tunc nos futuros ei similes, id est, secundum corpus immortales, quia videbimus eum sicuti est: nam ex gloria animae redundabit gloria & immortalitas in corpus. Ultimus locus qui est ex Apocalypsi, communiter explicatur de desiderio unionis ad corpus, quòd habent animae Sanctorum: illud enim non complebitur, nisi in die resurrectionis generalis, in qua totus homo beatificabitur. Porro ipsas gloriam essentiali frui in caelis ante illud tempus, colligitur ex eo quòd ibidem dicitur: Data sunt illis singulae solae albae: nam ut explicant sancti Patres, per stolam illam intelligitur gloria & beatitudo essentialis.

Secundo objici possunt plura SS. Patrum testimonia, in quibus aperte dicitur Sanctorum beatitudinem usque ad tempus resurrectionis esse differendam.

Verum, vel haec explicari possunt de adaequata beatitudine corporis & animae; vel dici aliquos ex SS. Patribus id olim docuisse, quia tunc res erat dubia, & nondum ab Ecclesia definita: nunc vero non licere de hoc dubitare, ob definitiones Concilii Florentini, & Benedicti XII. supra adductas.

Tertio objiciunt aliqui Decretum Joannis XXII. qui, teste Ocham in opere sex dierum, & Gersono in serm. de Paschate, dicitur definiisse contrarium.

Sed responderetur, verum quidem esse, illum A
fuisse valde propensum in hanc sententiam,
eamque persuadere statuisse; non tamen ut Pon-
tificem definitivum, sed, ut ait Benedictus XII. in
sua Extravaganti, speciali Dei providentiâ rap-
tum fuisse, antequam aliquid definiret. Nec
credendum est Ochamo, quippe qui Joanni
XXII. fuit insensibilissimus, utpote ab eo excom-
municatus.

Conclusio affirmativa sequitur.

ARTICULUS II.

*Virum beatitudo semel adeptam possit
amitti?*

FERTUR communitur error Origenis, negan-
tis perpetuitatem beatitudinis, & ponentis
perpetuam vicissitudinem felicitatis & mis-
eriæ: licet aliqui eum excusare nitantur, dicentes
hunc errorem inter opera Origenis ab hæreti-
cis fuisse insertum; sed immetitò, quia tum D.
Thomas hic art. 2. & 3. contra gent. cap. 62. tum
etiam D. Augustinus lib. 21. de civit. cap. 17. & li-
bro de hæresibus hæresi 43. & D. Hieronymus
in Epistola ad Avitum, imò & sexta Synodus ge-
neralis a c. 11. in Epistola Sophronii, appro-
batâ actione 11. in Epistola Sophronii, appro-
batâ actione 13. hunc errorem Origeni tribuunt.

Porro contra illum militat plura Scripturæ
testimonia, quibus asseritur beatitudinem San-
ctorum perpetuò duraturam, præsertim illud
Matth. 25. quod adducit S. Thomas: *Ibunt hi in
supplicium æternum, justi autem in vitam æternam.* Et
Joan. 22. Christus dicebat Apostolis: *Gaudium
vestrum nemo tollet à vobis.* Item 1. Petri 2. beatitu-
do vocatur hereditas *in corruptibilis, incontamina-
ta, & immarcescibilis.* Et cap. 5. *immarcescibilis gloria
corona.* Denique in Fidei symbolo profitemur
nos expectare vitam æternam.

De fide ergo certum est, beatitudinem San-
ctorum fore perpetuam & nunquam desitutam.
Sed dubitant ac disputant Theologi, an hoc ei
conveniat ab intrinseco, & ex natura rei, vel sol-
ùm ab extrinseco, & ex gratuita voluntate Dei,
eam perpetuò conservantis? Scotus enim &
Durandus in 4. dist. 49. quæst. 6. docent illam
solâ Dei voluntate, & non ab intrinseco esse per-
petuam. Idem videtur sentire Vasquez hic dis-
put. 2. 1. cap. 2. ubi ait eodem modo philoso-
phandum esse de visione beatifica & lumine
gloriæ, sicut de Angelis: unde sicut Angeli, in e-
jus sententia, non sunt incorruptibiles ex na-
tura sua, sed solùm ab extrinseca Dei providen-
tia illos conservante; ita & lumen gloriæ, ac visio
beatifica, alii dicunt beatitudinem posse dupli-
citer considerari, scilicet in ratione beatitudinis
& boni perfecti ac plenè satiati, & in ratione
visionis & operationis: & primo modo esse ab
intrinseco inamissibilem & incorruptibilem,
non autem secundo modo. Ita Curiel hic art. 4.
dubie unico. Thomistæ verò asserunt perpetui-
tatem ab intrinseco convenire beatitudini, tam
ut est visio Dei, quàm ut est perfecta beatitudo:
sic Cajetanus, Conradus, Martinez, Alvarez,
Suarez, & alii.

Dico igitur: Visionem beatam, tam ut bea-
tudo, quàm ut visio est, ab intrinseco esse
incorruptibilem. Ita D. Thomas hic art. 4. ubi
docet beatitudinem perfectam, quæ expectatur
post hanc vitam, & ex ipsa communicatione
beatitudinis, & ex ratione beatitudinis in spe-
ciali, quæ in clara Dei visione consistit, habere
quod non possit deficere: unde in resp. ad 1. ait
per hanc beatitudinem elevari hominem ad
participationem æternitatis, transcendens om-
nem mutationem; & 1. part. qu. 10. art. 3. inter-
entia naturâ suâ immutabilia & æterna ponit vi-
sionem Dei, quam dicit propterea vocari in
Scriptura vitam æternam; & ar. 5. ad 1. asserit il-
lam visionem non mensurari tempore, vel ævo,
sed æternitate participatâ: idem habet in 2. dist.
2. qu. 1. art. 1. ad 4. & tertio contra gentes cap. 61.

Probatur ergo prima pars conclusionis pri-
mâ ratione D. Thomæ hic art. 4. Beatitudo, cum
sit bonum sufficiens & perfectum, ab intrinseco
& ex propria ratione habet quod desiderium
hominis quietet, & omne malum excludat: Sed
neutrum præstare, si non esset ab intrinseco in-
amissibilis & incorruptibilis: Ergo inamissibi-
litas & incorruptibilitas ab intrinseco illi con-
venit. Major patet, Minor quoad utramque par-
tem suadet. Nam unum ex præcipuis quæ opor-
tat beatus, est perpetuitas boni quod possidet;
unde maxime anxietur, si existimaret tale bo-
num non fore perpetuum: Ergo si beatitudo
non esset perpetua & incorruptibilis ab intrin-
seco, nec perfecte satiaret hominis appetitum,
nec omnem miseriam & anxietatem excluder-
et. Unde Augustinus: *Nulla modo esse potest vita
veraciter beata, nisi fuerit sempiterna.*

Dices, sufficere ad hoc ut beatus quietetur, &
omnis anxietas ab eo tollatur, quod Deus de-
creverit illi beatitudinem perpetuò conservare,
& hoc illi innoscere.

Verùm hæc solutio ex non penetrata ratio-
nis efficacia procedit: unde sic eam explico, & di-
tam solutionem evertò. De ratione forme in
qua beatitudo essentialiter consistit, est quod
vel ratione sui, vel ratione eorum quæ illi de-
bentur, satiaret appetitum beati, & omnem mis-
eriam & anxietatem excludat, ut disp. 3. art. 1. suè
ostendimus: Atqui perpetuitas seu inamissibi-
litas beatitudinis exigitur ad tollendam anxie-
tatem beati, & illius appetitum quietandum: Ergo
illa debita est formali beatitudini, eique ab in-
trinseco (id est vel ratione sui, vel ratione eor-
um quæ illi debeatur) & non solùm ab extrin-
seco, & ex gratuita Dei voluntate, debet com-
petere.

Secunda pars conclusionis, quæ asserit quod
clara Dei visio, non solùm in ratione beatitudi-
nis, sed etiam in ratione visionis Dei, est incor-
ruptibilis ab intrinseco, secunda ratione Divi
Thomæ suadet. Visio Dei, neque ex voluntate
ipsius videntis, neque ex voluntate Dei, neque
ex aliquo extrinseco impediendo cessare potest:
Ergo ex propria ratione habet, quod sit perpe-
tua & duret in æternum, subindeque quod ab in-
trinseco sit inamissibilis & incorruptibilis. Con-
sequenter patet à sufficienti enumeratione: ni-
hil enim aliud assignari potest, ex quo visio Dei
possit cessare. Antecedens verò probatur, quan-
tùm

nam ad singulas partes. Et primò, quòd visio Dei ex voluntate ipsius videntis cessare nequeat, sic ostenditur. Omne bonum habitum, quo aliquis carere vult, aut est insufficientis, & queritur aliud sufficientius loco eius; aut habet aliquod incommodum annexum, propter quòd in fastidium venit. Sed visio Dei est bonum plenè sufficientius, cum enim conjungat animam fonti totius bonitatis, eam replet omnibus bonis, & omnia eius desideria explet, ut disputatione testis in digressione de visione beatifica declaravimus. Similiter etiam nullum profus habet incommodum annexum, ratione cujus possit causare fastidium; imò potius, ut ibidem ostendimus, tam suaviter implet, tam delectabiliter sariat, ut in eius fruitione regnet desiderium, & in satietate vigeat appetitus illius, juxta illud Gregorii in moralibus: *Cum ad ipsum fontem vite devenimus, erit nobis delectabiliter impressa sitis simul & satietas; sed longe aberit à siti necessitas, longe à satietate fastidium; quia sitientis saturabimur, & saturati sitientes.* Ergo visio ex voluntate ipsius beati cessare nequit.

Deinde, quòd ex parte Dei non possit desinere, saltem de potentia ordinaria, probat Dicitur Thomas: quia cum subtractio beatitudinis sit quaedam pœna, non potest à Deo justo iudice provenire, nisi pro aliqua culpa; Sed nulla culpa reperiri potest in eo qui fruatur clara Dei visione, cum ad illam ex necessitate sequatur impeccabilitas & rectitudo voluntatis, ut supra vidimus: Ergo nec ex parte Dei provenire potest cessatio beatificæ visionis. Tandem, quòd à causa extrinseca impediri nequeat, patet; quia visio, quæ homo unitur Deo, est superior actione omnis causæ creatæ; atque adeo ad illam nullum agens creatum pertinere potest.

Simili ratione utitur sanctus Doctor tertio contra gentes capite sexagesimo secundo, ubi sic dicitur: *Si aliquis videre desinat quod primò videtur, aut hoc erit quia desinet ei facultas videndi; sicut cum aliquis moritur, vel cacatur, vel aliquo aliter impeditur: aut erit, quia non vult amplius videre, sicut cum aliquis avertit visum à re quam prius videbat; vel quia obiectum subtrahitur. . . . Substantia autem intellectuali videndi Deum non potest desse facultas videndi Deum, neque per hoc quòd esse desinat, cum sit perpetua: neque per defectum luminis quo Deum videt, cum lumen illud incorruptibiliter recipiatur, secundum conditionem & recipientis & dantis: neque potest ei desse voluntas tali visione fruendi, ex quo percipit in illa visione esse suam animam sollicitatem: sicut non potest velle non esse felix; neque etiam videre desinat per subtractionem obiecti; quia obiectum illud quòd est Deus, semper eodem modo se habet, nec elongatur à nobis, nisi in quantum nos elongamur ab ipso: impossibile igitur est, quòd visio illa Dei, quæ beatos facit, unquam desinat.*

Probatur secundo eadem pars ratione fundamentalis: Nam ut dicit sanctus Thomas prima parte, quaestione quinquagesima, articulo quinto ad tertium, Non dicitur aliquid incorruptibile, per hoc quòd Deum possit illud in non esse redigere, subtrahendis suam conservationem: sed per hoc quòd in seipso aliquod principium corruptionis habet: Sed visio beatifica, quam vis à Deo destrui possit, non tamen habet in se aliquod principium corruptionis: Ergo non est, nec dici debet corruptibile, sed incorruptibile ab intrinseco, etiam per respectum ad Deum. Major constat, tum ex Aristotele, & Divo Thoma, & ex consensu omnium Sapientum, à quibus petendæ sunt rerum desin-

ationes, & non pro libito confingendæ: tum inductione, nam cœli, Angeli, animæ rationales, sunt & dicuntur incorruptibilia: quia licet per absolutam Dei potentiam, & suspensionem divini concursus conservativi, possint destrui, & desinere esse, non habent tamen in seipsis aliquod principium corruptionis, seu aliquam potentiam ad non esse, quæ exigant aliquando suspensionem concursus, quo Deus illa conservat in esse. Item lapis dici non potest naturâ suâ mobilis sursum, etiam respectu Dei: quia licet Deus possit movere lapidem sursum, caret tamen principio intrinseco ad locum sursum inclinante. Denique, licet Deus corpora mixta & corruptibilia perpetuo conservare possit, quia tamen in se habent principium intrinsecum corruptionis, materiam scilicet non satiatam formâ illorum, non possunt dici incorruptibilia: Ergo ex opposito, ut aliquid sit & dicatur corruptibile, non sufficit quòd Deus possit illud in non esse redigere, subtrahendo suam conservationem, sed requiritur necessario quòd in seipso aliquod principium corruptionis habeat. Minor autem suadetur: Nam in illa visione subiectum est incorruptibile, & lumen à nullo alio pendet nisi à solo Deo: neque visio pendet nisi ab intellectu & lumine, quæ perpetua sunt, & necessario operantur in illo statu, illisque debetur concursus divinus accommodatus: quòd si loquamur de causa morali corruptionis, quæ solum potest esse peccatum, etiam visio beatifica omnino illud excludit: Ergo nulla potest hic cogitari causa intrinseca corruptionis.

Dices ex Curiele ubi supra: ad hoc ut visio beata possit dici ab intrinseco corruptibilis, sufficere quòd in intellectu beati, lumine gloriæ illustrato, sit potentia ad non esse visionis, & quòd illi nec lumen nec visio debeantur.

Sed contra: In intellectu beati, lumine gloriæ illustrato, non datur potentia naturalis, sed tantum obediencialis ad non esse visionis: At hæc non sufficit ut visio beatifica possit dici ab intrinseco corruptibilis: alioquin Angeli, cœli, anima rationalis, & unio hypostatica, possent dici ab intrinseco corruptibilia, cum in eis sit potentia obediencialis ad non esse, illaque per absolutam Dei potentiam possint destrui & annihilari: Ergo ut visio beatifica possit dici ab intrinseco corruptibilis, non sufficit quòd in intellectu beati sit potentia ad non esse visionis. Item unio hypostatica est naturæ humanæ indubitata: & tamen est ab intrinseco indissolubilis & incorruptibilis, unde mensuratur æternitate participatâ, ut communiter docent Theologi: Ergo ex eo quòd lumen gloriæ & visio beatifica non sint intellectui beati connaturaliter debita, non rectè colligitur visionem beatam non esse ab intrinseco incorruptibilem, & inamissibilem.

Tertio probari potest eadem pars: Forma perfectè complens & sarians appetitum subiecti, est ex natura sua incorruptibilis & inamissibilis: Sed visio beatifica totaliter sariat appetitum beati: Ergo ex natura sua incorruptibilis est. Major patet in forma cœlorum, quæ dicitur ab intrinseco incorruptibilis, quia perfectè sariat appetitum materię, nec sinit eam appetere aliquam formam ipsi contrariam: Unde probatur Minor. Illa forma totaliter sariat appetitum subiecti, quæ facit ut subiectum non possit

fit aliquid aliud appetere sibi oppositum: Sed visio beata hoc præstat, facit enim ut proprium subiectum appetere nequeat cessationem visionis, vel errorem circa Deum (quæ duo opponuntur visioni) quatenus facit ut non possit in aliquo ex illis apprehendere rationem boni: Ergo totaliter satiatur appetitum beati.

21 Confirmatur: Ideo humanitas, terminata per subsistentiam Verbi Divini, non expetit propriam, quia per divinam illius appetitus perfectè satiatur; quocirca compositum, ex illa & Verbi subsistentia resultans, incorruptibile est: Ergo si visio beatifica satiatur intellectu appetitum, quo propendet in verum, non relinquet potentiam proximam ad formam oppositam; & consequenter compositum resultans ex visione & intellectu, incorruptibile erit.

22 Confirmatur ampliùs: Forma quæ caret contrario, ab intrinseco incorruptibilis est: Sed visio beatifica caret contrario; error enim, qui solus videtur illi opponi, ei propriè non contrariatur; quia nec sunt ejusdem ordinis, nec possunt mutuo se expellere; illa quippe visio sic perficit subiectum, ut reddat illud omnino incapax erroris: Ergo idem quod priùs.

§. II.

Solvuntur objectiones.

23 Obijcies primò contra primam partem conclusionis. Ad rationem beatitudinis non est necessarium ponere illam incorruptibilem ex natura sua, sed sufficit quod ex Dei dono & conservatione non corrumpatur: Ergo omnino voluntariè ponitur incorruptibilis ex propria ratione. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur: quia ut beatus sit perfectè felix, & non sit anxius de suo statu, sufficit quòd Deus statuerit conservare beatitudinem ejus, & hoc sit illi notum.

24 Huic objectioni solutio patet ex dictis in probatione primæ partis conclusionis, negandum scilicet esse Antecedens: nam cum de essentia beatitudinis sit, quòd vel ratione sui, vel ratione eorum quæ illi debentur, satiatur omnem appetitum beati, & omnem miseriam & anxietatem ab eo excludat, non esset vera beatitudo, si ex se & ab intrinseco nõ haberet securum reddere beatum de perpetuitate sui status: hoc autem præstare non potest, nisi ab intrinseco sit inamissibilis & incorruptibilis: adeoq; non sufficit extrinsecum Dei decretum, quo statuit perpetuò conservare Sanctorum beatitudinem; sed insuper requiritur quòd ipsa beatitudo ratione sui, vel ratione alicujus proprietatis & perfectionis sibi debita, exigat perpetuò durare & conservari à Deo.

25 Obijcies secundò: Beatitudo habet potentiam intrinsecam ut à Deo destruat: Ergo est corruptibilis ab intrinseco, saltem per respectum ad Deum. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur. Visio beata est destructilis à Deo suspendente concursum. At non est destructilis per solam denominationem extrinsecam à potentia Dei: Ergo est destructilis per potentiam sibi intrinsecam. Probatur Minor. Si solùm esset destructilis per denominationem extrinsecam à potentia Dei, hæc causalis esset vera, ideo est destructilis, quia Deus potest eam destruere: At rursus hæc est vera: Deus potest illam destruere, quia destructilis est: Ergo de primo ad ultimum,

A ideo posset Deus destruere visionem, quia posset: quod est circulus vitiosus, quem D. Thomas 1. p. quæst. 2. f. art. 2. vitare contendit in objecto omnipotentia Dei.

Respondeo, distinguendo Antecedens: Beatitudo habet potentiam intrinsecam ut destruat à Deo, physicam, nego Antecedens; Logicam & obedientialem, consistentem in non repugnantia ut destruat à Deo, operante supra leges communes, & contra peculiarem ipsius beatitudinis inclinationem, concedo Antecedens, & nego Consequentiam: quia ut aliquid dicatur ab intrinseco corruptibile, per respectum ad Deum, non sufficit non repugnantia, seu potentia logica & obedientialis ut ab illo destruat, ut supra ostensum est; sed exigit potentiam physicam inclinatam secundariò ad non esse: ideo enim homo, v. g. dicitur corruptibilis ab intrinseco, quia materia ex qua componitur, appetit alias formas, incompatibiles cum anima rationali, & ex consequenti appetit expulsiorem animæ, & non esse hominis.

Obijcies tertio contra secundam partem conclusionis: Forma recepta in subiecto non connaturali, sed extraneo, recipitur in eo amissibiliter & corruptibiliter, ut patet in calore, qui in subiecto proprio & connaturali, scilicet igne, est inamissibiliter, sed in aqua est amissibiliter, eò quòd aqua sit subiectum extraneum: At visio beatifica est in homine, & in Angelo, ut in subiecto extraneo, non verò connaturali; cum lumen gloriæ, à quo dependet, nulli intellectu creato vel creatibili connaturale sit: Ergo visio beatifica est amissibiliter & corruptibiliter in intellectu humano & angelico.

Confirmatur: Gratia sanctificans est qualitas incorruptibilis, ut experientia constat, nam quotidie corrumpitur per peccatum: Ergo multò magis lumen gloriæ, & visio beata. Patet Consequentia: tum quia gratia sanctificans est nobilior forma in ordine supernaturali: tum etiam quia comparatur ad lumen gloriæ, ut essentia ad proprietatem; non potest autem proprietates esse incorruptibilior, quàm natura à qua dimanat.

Ad objectionem respondeo, Majorem esse veram, quando forma ex se non habet quòd sit incorruptibilis, sed ex conditione subiecti; tum enim si recipitur in subiecto extraneo, est in eo corruptibiliter & amissibiliter; secus verò, quando ex se & ex natura sua incorruptibilis est, & perfectè participata à subiecto extraneo; tum enim non solùm non participat corruptibilitatem subiecti, sed insuper illud trahit & elevat ad suam incorruptibilitatem. Patet hoc in subsistentia divina, quæ quia ex se est incorruptibilis & æterna, etiam communicata subiecto extraneo, scilicet humanitati, incorruptibilis & perpetua manet, & trahit illam ad suam perpetuitatem: unde Christus naturam semel assumptam nunquam dimisit, etiam dissoluta unione illius naturæ per mortem. Cæterum visio beata ex se & ex natura sua incorruptibilis est: tum quia est participatio visionis Dei, & mensuratur æternitate illius: tum etiam, quia principia ad illam concurrentia, nempe lumen gloriæ, & divina essentia, in ratione speciei unita, ex propria natura sunt incorruptibilia: & sic visio quæ in visum recepta in subiecto extraneo (intellectu scilicet humano vel angelico) non propterea participat corruptibilitatem seu mutabilitatem illius, sed potius illud trahit & elevat ad esse omnino immutabile & incorruptibile: deoque licet anima vel in-

Intellectus secundum se mensurentur avo, ut rati-
men subjiuntur lumen gloriae, & visioni bea-
tae, aeternitate participata mensurantur, & omni-
no invariabiliter se habent. Dixi autem, quando
no invariabiliter se habent. Dixi autem, quando
forma ex se incorruptibilis est, & perfecta parti-
cipata a subiecto: quia si participatur imperfecte
[ut gratia & charitas viae], ratione cognitionis
obscure fidei per quam regulantur] etiam si ex
natura sua sit incorruptibilis, nihilominus potest
de facto corrumperet ex defectu subiecti; quia tunc
non trahit subiectum ad suam perfectionem sed,
potius trahitur ab illo ad suam imperfectionem.

Ex quo patet responsio ad confirmationem:
licet enim gratia sanctificans de se postulet per-
petuitatem, & illam secum afferat, si sit in statu
perfecto & connaturali, ut est in patria, ubi cla-
ra Dei cognitione regulatur; in via tamen potest
aliqua ratione corrumperet seu amitti, quia est in
statu imperfecto & veluti praeternaturali, ut po-
te regulata per fidem & cognitionem oblectam:
adhuc tamen in illo non est physice corruptibili-
tas intrinseca, quia non habet aliquod physicum
principium corruptionis, sed tantum morale,
quod est peccatum.

Ex his solum manet praecipuum Curielis
fundamentum, quod potest sic breviter propo-
ni. Principium proximum visionis beatificae non
petit ab intrinseco perpetuo conservari; Ergo il-
la non est ab intrinseco incorruptibilis & ina-
mibilis. Consequentia patet, Antecedens pro-
bat. Principium proximum visionis beatae est
intellectus, ut illustratus lumine gloriae: At huic
coniuncto non debetur perpetua conservatio
ratione subiecti, cum lumen gloriae sit illi inde-
bitum, nec ratione luminis, quia cum accidentis
esse sit in esse subiecto, ex parte subiecti dijudi-
candum ac metiendum est an accidenti debita
vel indebita sit conservatio, sicut ex parte sub-
iecti iudicamus ac metimur an accedens naturale
sit vel supernaturale: Ergo principium proxi-
mum visionis beatificae non petit ab intrinseco
perpetuo conservari.

Huic, inquam, argumento patet solutio ex iam
dictis, negandum scilicet esse Antecedens. Et ad
huius probationem, neganda est Minor, pro se-
cunda parte, quam non convincit probatio fa-
ctam licet verum sit, accedens quod subordi-
nata subiecto, debere mensurari quoad debi-
tam conservationis, penes subiecti exigentiam;
non tamen est verum, quando accedens sibi sub-
ordinata subiectum, illudque trahit ad propriam
immutabilitatem: hoc autem est discrimen inter
gratiam viae, & lumen beatificum, quod gratia
viae libero hominis arbitrio quoad sui conserva-
tionem subijcitur, ita ut illam pro arbitrio liber-
tate possit abicere: lumen autem beatificum non
subijcitur intellectui creato, sed illum sibi sub-
iicit ac subordinat, & ad ordinem immutabilem
elevat, ut antea exposuimus: ideoque an sit de-
bitum perpetuo conservari, non ex subiecti exi-
gentia, sed ex propria huius luminis gloriosi na-
tura dijudicandum & metiendum est. Unde est
disparitas quantum ad hoc inter supernaturali-
tatem accidentis, & debitam conservationis il-
lius in subiecto; cum enim supernaturalitas su-
marur ex excessu & elevatione formae supra na-
turam & exigentiam subiecti in quo recipitur, ex
parte subiecti metimur an accedens naturale vel
supernaturale sit: e contra vero cum debitum
conservationis reguletur penes immutabilita-
tem formae conservandae, non penes exigentiam

A subiecti, sed penes propriam naturam ipsius for-
mae metiendum est; praesertim quando talis for-
ma est in suo statu perfecto & connaturali, ut
contingit in proposito.

Obijcies ultimum: Visio communicata Paulo
in rapto fuit ejusdem speciei cum visione Bea-
torum; At illa non petebat ab intrinseco perpetuo
conservari; Ergo nec visio Beatorum id ex-
poscit. Major videtur certa, Minor vero proba-
tur primo. Actio non potest excedere duratio-
nem principii a quo essentialiter pendet: At
principium, scilicet lumen communicatum Pau-
lo, non petebat ab intrinseco perpetuo conser-
vari, cum fuerit facile transiens, & datum per
modum luminis prophetici, & coruscationis
transientis, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 175. art. 3.
ad 2. Ergo nec ejus visio. Secundo eadem Minor
sua detur, quia alias non solum fuisset miraculo-
sum, quod Paulus manens viator videret divi-
nam essentiam, sed etiam quod illius visio ad
breve tempus duraverit: At hoc videtur multi-
plicare miracula absque necessitate: Ergo visio
communicata Paulo in rapto, non petebat ab
intrinseco perpetuo conservari.

Huic argumento respondent aliqui, negando
Majorem: existimant enim visionem communi-
catam Paulo in rapto, & visionem patriae quam
Beati eliciunt, esse diversae speciei, quia prima ex
natura sua fuit transiens, & non processit a lami-
ne gloriae, sed a solo auxilio; altera vero est per-
manens, & a lumine gloriae procedens. Sententia
tamen quae docet utramque visionem esse ejusdem
speciei, solumque differre accidentaliter & ex
parte subiecti, verior & probabilior est: tum
quia utraque respicit idem objectum formale, ni-
mirum essentiam divinam clare cognitam: tum
etiam quia qualitates facile mobiles, & difficile
mobiles ex parte subiecti, non differunt specie
& essentialiter, juxta D. Thomam infra qu. 49.
art. 2. ad 3.

Melius ergo responderetur, concessa Majori,
negando Minorem: visio enim Pauli ex se & ex
natura sua erat perpetua, & exigebat ab intrinse-
co perpetuo conservari; sed ex dispensatione Dei
& per miraculum non duravit de facto: sicut
Coelum, vel Angelus, quae ab intrinseco incor-
ruptibilia sunt, & exigunt perpetuo conservari,
de potentia absoluta possunt desinere esse. Ad
primam probationem, nego etiam Minorem:
nam licet tale lumen habuerit modum disposi-
tionis transeuntis, fuit tamen habitus quoad
substantiam: unde quando D. Thomas loco ci-
tato illud comparat lumen prophetico, compa-
ratio tenet solum quantum ad modum essendi
utriusque, non vero quantum ad substantiam
seu rationem specificam. Ad secundam proba-
tionem, concessa Majori, nego pariter Mini-
orem: nam vel illa duo miracula sunt inter se sub-
ordinata, & unum inclusum in alio, aut securum
ex illo; quia scilicet eo ipso quod viatori com-
municatur clara Dei visio, non nisi ad tempus
debet communicari, praeterquam Christo, qui
fuit viator & comprehensor: vel si sunt duo mi-
racula non subordinata, multiplicarentur cum ur-
genti necessitate, ortu ex natura visionis, ut satis
ostendi.

* * *